

Primerjava šolske inkluzije v Evropi

Cora Halder

Jeseni 2017 je bila v irskem Dublinu letna skupščina EDSA (Evropske asociacije za Downov sindrom). V sklopu te prireditve je bila tudi enodnevna konferenca na temo »Šolska inkluzija«. V predpripravi zasedanja je EDSA izpeljala kratko anketo med udeleženci, da bi zajeli stanje v šolah različnih držav.

V EDSA trenutno sodeluje 42 organizacij Downov sindrom iz 32 držav. Manjkajo le Finska in baltske države. Ana Contardi, takratna predsednica EDSA, je pripravila vprašalnik in ga posredovala vsem članicam združenja. Vprašalnik je vseboval 12 vprašanj o šolski inkluziji. Odgovorilo je 22 organizacij iz 21 držav.

Prvo vprašanje je zadevalo zakonodajo. Kako je urejeno obiskovanje šole otrok s prizadetostjo. Ali otroci z Downovim sindromom obiskujejo posebne šole, redne šole ali pa imajo na razpolago obe vrsti šol?

Samo v dveh državah, v Italiji in na Portugalskem, je z zakonom predpisano, da ti otroci obiskujejo redno šolo – tam tudi ni več nobene posebne šole. Tudi na Norveškem ni več nobene posebne šole, so pa posebni razredi v rednih šolah, ki se ne ocenjujejo kot inkluzija. Samo v Sloveniji ni nobene možnosti za inkluzijo, noben otrok s prizadetostjo ne obiskuje redne šole. Inkluzija se trenutno preizkuša le projektno. V drugih državah obstajata oba sistema. Otroci z Downovim sindromom obiskujejo ali posebno šolo ali pa so integrirani v redni šoli.

Inkluzivno šolanje velja v dveh državah samo na predšolskem področju, v treh državah velja prav tako v osnovni šoli in v šestnajstih tudi pri nadaljnjih oblikah šolanja. Višjo strokovno šolo ali univerzo pa ljudje z Downovim sindromom lahko obiskujejo le v Italiji in Španiji.

Na vprašanje, **katere vrste šol obiskujejo otroci z Downovim sindromom najpogosteje**, je devet društev imenovalo posebne šole in dvanajst redne šole. Torej danes obiskuje več otrok z Downovim sindromom splošne kot posebne ustanove. Vendar je samo en del teh otrok polno integriran v rednih razredih, to pomeni, da dve tretjini teh učencev del dneva preživi v posebnem razredu ali v skupini.

V naslednjem vprašanju je šlo za **podporne ukrepe**, ki olajšujejo šolsko inkluzijo. Skoraj v vseh državah obstaja dodatni učitelj, ki sodeluje v razredih s polnim številom ur ali le po nekaj ur. Dodatni šolski pomočniki so sodelovali le v eni tretjini.

Nadaljnji ukrep je bil na primer zmanjšanje števila učencev v razredu in prilagojeno gradivo. To je odgovorila polovica vprašanih. Ena tretjina je navedla, da jih navadno obravnava individualno mobilna služba.

Dodatna učna oseba je bila dodeljena izključno otroku z učno omejitvijo (7 omemb), dodatna učna oseba dela tako z otrokom z učno omejitvijo kot tudi z drugimi učenci (7 omemb), pogosto (12 omemb) ta učni pomočnik tesno sodeluje z drugimi učitelji. To dodatno učno moč morajo financirati starši sami le v Turčiji.

Kakšen je učni načrt za učence in učenke z Downovim sindromom? To so odgovori:

- Enak načrt kot za druge učence (5).
- Reducirana snov na vseh področjih (14).
- Reducirana snov na nekaterih področjih (5).
- Vsebinsko prilagojen načrt za otroke s prizadetostjo (16).

Kako se presoja sposobnosti otrok? Tako kot pri drugih učencih in učenkah (3), sposobnosti se ocenjujejo na predpisan način ali pa se mnenje prilagodi predpisanim individualnim ciljem učencev in učenk (18).

Na vprašanje o **vrsti in vrednosti zaključka šole** je sedem društev odgovorilo, da je ta enakovreden drugim učencem. V dveh državah obstaja le potrdilo o doseženih veščinah. Včasih obstaja oboje.

Kje lahko ljudje z Downovim sindromom študirajo na univerzi? To je možno samo v Italiji in Španiji. Tam so tudi že ljudje, ki so študij končali.

Pripombe

Ta vprašalnik daje samo splošen pregled o stanju na šolah v Evropi. Tako kot v Nemčiji obstajajo tudi drugod velike razlike med možnostmi na podeželju in v mestih. Izobrazba in pomoč dodatnega učitelja se prav tako zelo razlikujeta od dežele do dežele. Včasih so to izobraženi izkušeni specialni pedagogi, včasih vzgojiteljice z dodatno izobrazbo, včasih pripravniki pedagoške smeri. V veliko državah ni šolskih asistentov ali pa so njihove naloge zelo različne. Včasih prevzamejo vlogo dodatne učne moči, včasih smejo prevzemati le negovalne dejavnosti. Pri tako splošno zastavljenem vprašalniku stanja v evropskih državah ni dobro primerjati.

Na vsak način pa se lahko ugotovi, da so najbolj napredovali v Italiji, v Španiji in na Norveškem. Italija in Španija pa celo omogočata študij na univerzi.

Jasno je, da morajo tudi druge dežele doseči to raven.

Iz Leben mit Down-Syndrom, št. 88, maj 2018

Prevedla Tereza Žerdin

Jezikovni pregled: Vida Vybihal Vurnik